

KRAANVOGELS IN DIEPHOLZ – DUITSLAND

Dagexcursie zaterdag 31 oktober 2009

Frans van Maurik

Diepholz ligt in het noorden van Duitsland nabij Osnabrück en is een gemeente in de Duitse deelstaat Nedersaksen, gelegen in het district Diepholz. In de wijde omgeving van Diepholz ligt een groot aantal hoogveen-gebieden, de zogenaamde "moren", omgeven door landschappen waarop de maïsteelt de boventoon voert. De maïsvelden zijn in deze tijd van het jaar al gemaaid en de kraanvogels zoeken op de akkers tussen de kort gemaaide stengels, de zogenaamde "stoppels", naar voedsel op hun doortocht naar het zuiden.

De najaarstrek begint in Scandinavië en gaat via Rügen en Diepholz naar Lac du Der (de Chantecoq, Frankrijk) waar ook de kraanvogels uit de Baltische staten invallen. Van daaruit wordt de gezamenlijke trek naar Spanje en Afrika hervat.

Kraanvogels zijn echte trekvogels. Ze maken geen gebruik van de thermiek maar vliegen met een langzame slag waarbij ze af en toe wat zeilen. Gedurende de vlucht uiten ze een zeer kenmerkende roep. Ze houden van rust en eenzame, uitgestrekte moeras- of natte hoogveengebieden, zijn monogaam en onderhouden sterke familiebanden. Tijdens de najaarstrek blijven de families dikwijls bij elkaar. De jongen houden zich op bij hun ouders en zijn makkelijk te onderscheiden van de volwassen vogels. Ze missen de fraaie koptekening en hebben een rossige bruine kop.

De twee moren die we zouden bezoeken, waren het Neustädter Moor en Rehde-ner Geestmoor. Op deze moren werd tot voor kort nog turf gewonnen. Inmiddels zijn ze beschermd en is de turfwinning stopgezet. De ondiepe moerassen in deze hoogveengebieden bieden goede rustplaatsen aan trekvogels, dus ook aan kraanvogels. Om de kraanvogels te kunnen zien, zijn in deze gebieden mooie hoge kijktorens gebouwd. Deze torens hebben meerdere etages waardoor er plaats is voor vele vogelaars.

Naturschutzgebiet Neustädter Moor

Even voor de afslag richting de toren zagen we de eerste kranen in een maïsveld-je lopen en ook erg dichtbij. Kraanvogels zijn bijzonder schuw. Om ze op de velden niet te verstoren, moet je ze niet dichterbij dan tot op zo'n vierhonderd meter

benaderen. Deze stonden op nog geen vijftig meter. Een buitenkansje om ze een beetje fatsoenlijk op de foto te zetten... Heb ik mijn toestel in de achterbak liggen! Uitstappen is geen optie. Ten eerste vanwege het vele verkeer op deze doorgaande weg en ten tweede zullen ze dan direct op de wieken gaan en dat zou mij niet door de medevogelaars in dank worden afgenomen. Ik had op dat moment even een paar leuke woordjes in gedachte die gelukkig niet de weg naar buiten hebben gevonden.

Bij de afslag naar de toren liepen nog twee families vreedzaam in het weiland te foerageren. In de telescoop was goed het verschil te zien tussen een volwassen exemplaar met de sprekende zwart-witte kop en donkere staartveren en een jong exemplaar die in het geheel bruinig is en geen koptekening heeft. Daarna hebben we de auto's geparkeerd en zijn we naar de uitkijktoren gelopen. Het eerste wat mij opviel of eigenlijk

overweldigde, was de wijde gelige, oranje-bruine vlakte met heren der bomen en struiken die dezelfde herfstkleuren vertoonden. De mist die op dat moment nog boven de velden hing zorgde ervoor dat het geheel rust uitstraalde. Een heerlijk gevoel waar je van moet genieten zolang de groep er niet is. Van korte duur dus. De stilte is snel doorbroken en de gesprekken over kraanvogels krijgen de boventoon. En laten we wel wezen, daar kwamen we ook voor.

Kraanvogels - Frans van Maurik

Deze "moor" had niet zoveel te bieden. Een enkele kraanvogel was door de dunne mist in de verte nog waar te nemen evenals een eenzame klapekster die gelukkig de gemoederen onder ons bezighield. Hij vloog namelijk van paaltje naar paaltje en de aanwijzingen die gegeven werden aan degenen die hem nog niet gezien hadden, volgden dat ook letterlijk. Dat klonk zo'n beetje als: "hij vliegt weer op naar rechts" gevolgd door "hij zit nu op het volgende paaltje" gevolgd door "hij vliegt weer op" met weer "hij zit op het volgende paaltje" gevolgd door... enzovoort. Tot een ieder hem gezien had.

De kraanvogels waren inmiddels vertrokken naar de stoppelveldjes om voedsel te vergaren en als we ze zouden willen zien, moesten we dus achter ze aan. We

reden om de zuidkant van de Neustädter Moor om vervolgens bij de westkant te kijken of daar nog fraaie waarnemingen gedaan konden worden. Afgezien van een leuke wandeling over een plankenpad door een stukje "moor" was het ook hier alleen een klapekster die ons bezighield. De overvliegende groepjes kraanvogels in combinatie met de omgeving en een grote parasolzwam zorgden nog voor een paar fotografische momenten.

Rehdener Geestmoor

Onderweg richting Rehdener Geestmoor zijn we de nodige groepen kraanvogels in de maïsvelden tegengekomen. Variërend van een familiegroepje van drie stuks tot een groep van wel twee- tot drieduizend (drie voetbalvelden lang!). Wat daarbij opviel, was dat groepen die dicht aan de weg stonden, direct op de wieken gingen op het moment dat wij stopten, om op gepaste afstand weer te gaan zitten; dus inderdaad schuw. En dat grote groepen rustig foerageerden en kleine groepen onrustig zijn. Maar welke groep je ook zag, het bleef indrukwekkend.

Langzaam maar zeker waren we bij de Rehdener Geestmoor aangekomen. De omgeving was niet anders dan bij de Neustädter Moor. Ook wijds en dezelfde prachtige herfstkleuren en ook hier konden we vanuit de uitkijktoren in de verte, tussen het hoge gras, kraanvogels zien lopen. Het was inmiddels twee uur. Een lange dag aangezien we om zes uur 's ochtends waren vertrokken. Het was het moment om te beslissen om huiswaarts te gaan of te wachten op het invallen van grote hoeveelheden kraanvogels tegen zonsondergang.

De blijvers gingen een strategische plek zoeken om dit spektakel goed te kunnen volgen. De uitkijktoren geeft weliswaar een prachtig overzicht over het gebied, maar vanaf de weg had je zicht op de wijde omgeving en kon je de groepen goed aan zien komen. De "moor" wordt van noord naar zuid doorsneden door de Moordamm en aangezien de uitkijktoren ook aan deze weg ligt, is het de drukst bezochte plek voor kijkers. Om ca. 15.00 uur posteerde de eerste (fotograaf) zich op de weg en een uur later stond de weg helemaal vol. Vanaf dat moment begonnen de eerste groepjes kraanvogels langzaam binnen te vallen. Dat invallen ging gepaard met het uitstoten van hun kenmerkende roep (grus-grus) en naarmate de groepen groter werden en in aantallen toenamen, werd die roep ook indrukwekkender.

Het grus-grus waarnaar de vogel vernoemd schijnt te zijn, herkende ik niet. Het is meer iets van "kgroeu" en dat moet je dan van achter uit je keel met een over je tong rollende -r- op tenorhoogte uitstoten. De schemering begon al in te vallen en de groepen werden groter en het geluid alleen maar indrukwekkender. En de menigte die zich verzameld had om dit schouwspel te ervaren, werd enthousiaster. Ineens was het over. De rust en stilte die daarop volgden, pasten er wat mij betreft perfect bij en zorgden ervoor dat het abrupte einde geen anticlimax was. Mooi en indrukwekkend. De thuisreis kon met een voldaan gevoel ingezet worden. Diepholz: een machtige ervaring!